

Ghawdex 400 sena ilu

Paġna mill-Arkivju Nazzjonali - 198

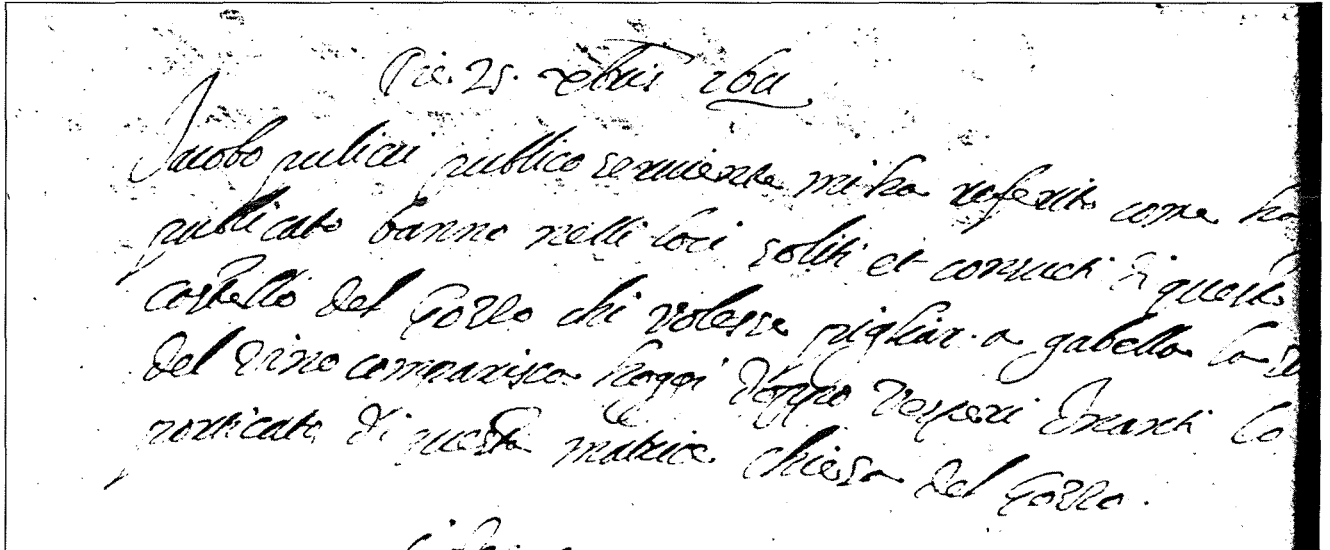
Ricerka ta' Joseph Bezzina

Ricerka ta'

© 2011

Wara l-Vespri tal-Milied fil-Matrici

Id-dokument numru mija tmienja u disghin li qeghdin nippubblikaw f'din is-sensiela ta' paġni mill-Arkivju Nazzjonali ta' Ghawdex hu dwar l-irkant tas-sisa tal-inbid li kien sejjer isir proprju nhar il-Milied 1611 – erba' mitt sena ilu. Jinsab registrat fit-tielet volum tal-Acta tal-Universitas Gaudisii, il-Gvern Regjunali ta' Ghawdex fi żmien il-Kavallieri ta' San Ġwann (1530–1798) folju 56v (NAG, UG, Acta, 3/1611–1612, 56v).

Din hi t-traskrizzjoni tal-Bandu:

Iacobo Pulicii, publico serviente, mi ha referito come ha publicado banno nelli loci soliti et consueti di questo Castello del Gozzo, chi volesse pigliar a gabella la scisa del vino, comparisca hoggi doppo Vespri inanti lo porticato di questa Matrice Chiesa del Gozzo.

Id-dhul ewlieni tal-Università ta' Ghawdex kien mis-sisa. Is-sisa kienet taxxa tad-dwana fuq l-importazzjoni ta' oġġetti minn barra, f'dan il-każ l-inbid. Is-sisa fuq l-inbid impurtat minn Sqallija kienet tirrendi somma ġmielha lill-Università.

It-thawwil tad-dwieli u l-produzzjoni tal-inbid f'Ghawdex kienet ħadet daqqa ta' harta kbira wara t-tragedja tas-sena 1551, meta mal-ħamest elef Ghawdexi ttieħdu fil-ġasar. Jidher, li għal xi żmien, il-vinikultura jew l-għarfien tal-produzzjoni tad-dwieli u tal-inbid kienet marret il-baħar. Min kien iħobb il-qatra kien kostrett jixtri inbid importat.

L-importazzjoni tal-inbid kienet tingħata b'monopolju darba fis-sena. Kien jieħu l-monopolju min kien joffri li jagħti l-ogħla sisa fuq kull barmil inbid impurtat. Dan id-dokument iffissa l-irkant għall-ghotja tal-monopolju għas-sena 1612 għal wara l-għasar tal-Milied fil-Matrici, nhar il-25 ta' Dicembru 1611. Ġakbu Pulicii, il-messaġġier

tal-Università, li minn kunjomu jagħtik x'tifhem li kien xi Sqalli joqgħod Ghawdex, kien habbar l-irkant tal-ghoti tal-monopolju fil-postijiet tas-soltu fil-Kastell ta' Ghawdex. Dan il-fatt kien registrat halli hadd, ebda negozjant ma jkun jista' jgorr li ma kienx jaf li sejjer isir l-irkant. It-thabbir tal-irkant u ta' avvizi oħra importanti kien isir fil-pjazzetta li kien hemm quddiem il-Matrici fl-inħawi tal-palazz tal-Gvernatur f'ħin li kienu jiltaqgħu n-nies biex jitkellmu.

Dan id-dokument jagħti tagħrif li qatt ma naf li ltqajt magħha. L-irkant tal-monopolju kien sejjer isir inanti, jġifieri quddiem il-porticato jew il-Portiku tal-Knisja Matrici ta' Ghawdex. Dan ifisser li quddiem il-Knisja Matrici l-qadima, dik li twaqqgħet wara s-sena 1697, kien hemm zuntier imsaqqaf iserrah fuq xi kolonni u li kien jiffirma portiku quddiem il-knisja. Il-kelmiet *doppo Vespri*, wara l-Vespri jew il-Għasar, jagħtik x'tifhem li nhar il-Milied, Dun Ġann-Mattew Chiappara, l-Arcipriet tal-Matrici, u l-ftit qassisin li kien hawn Ghawdex dik il-ħabta kienu jiltaqgħu fil-Knisja Matrici u flimkien ikantaw il-Għasar tal-Milied.

Hi haġa nteressanti li ntgħazlet proprju d-data tal-25 ta' Dicembru għall-irkant tal-monopolju. Kien jum ta' festa, in-nies ma kinux jaħdmu, u għalhekk kulmin kien interessat seta' jmur għall-irkant.